

DEN NORSKE KIRKE

Ungdommens kirkemøte 2010

Fra
protokollen

UKM 05/10 "Mennesket, kirken og hiv"

Ubuntu – jeg er fordi du er, og derfor er "vi".¹

Hvert enkelt menneske er skapt av Gud med en ukrenkelig verdi. Denne verdien er uavhengig av ressurser, sosial status, kjønn og makt. Det er ikke det du gjør som definerer deg og gir deg verdi, men det du er; et menneske skapt i Guds bilde – unik og verdifull i et mangfold der alle har ansvar for hverandre.

Lidelse som utfordring

Lidelse er en del av livet. Det kan være på grunn av sykdom, tap, ensomhet, annerledeshet, fattigdom eller katastrofer. Men lidelse rammer ulikt, og det forsterkes av eksisterende urettferdighet. Blant annet blir mennesker som gjennom historien allerede er blitt utbyttet og plassert lengst nede på rangstigen, igjen de som rammes hardest av fattigdom, klimakrise, sykdommer og maktkamp.

Skille mellom "oss" og "dem", mellom dem vi bryr oss om og dem som ikke regnes med, mellom dem som er innenfor og dem som er utenfor skjer både lokalt, nasjonalt og globalt. Opplevelsen av annerledeshet kan ha mange årsaker, og kan føre til ensomhet og opplevelsen av å stå på siden av fellesskapet.

¹ Ubuntu er et begrep fra det sørlige Afrika som handler om denne ånd av samhørighet – av menneskelighet, empati og medmenneskelighet – der vi anerkjenner den andres livserfaringer og vandrer sammen gjennom livet.

Fakta

- **Hiv** er en forkortelse for humant immunsviktvirus.
- **Aids** er en forkortelse for acquired immunodeficiency syndrome. På norsk: ervervet immunsviktsyndrom.
- Nesten 30 år inn i hiv-epidemien er tallene på nysmittede fortsatt høye. Ca 33 mill mennesker lever i dag med hiv.
- Globalt er hiv den hyppigste dødsårsaken for kvinner mellom 15 og 44 år.
- Samtidig som 2 nye personer som på verdensbasis får hiv-medisiner, øker tallet nysmittede med 5.
- Dersom en som har begynt å gå på hiv-medisiner får et opphold i behandlingen, kan det føre til utvikling av resistens mot de samme medisinene.
- Unge kvinner og seksuelle minoriteter er blant dem som er mest utsatt for å bli smittet, men som samtidig har minst rettslig beskyttelse.
- Mangel på likeverd og likestilling mellom kjønnene er medvirkende til at kvinner er mer utsatt enn menn for å bli smittet, og spesielt unge kvinner.
- Lik tilgang til forebygging, behandling, støtte og omsorg uavhengig av kjønn, alder, seksuell orientering, erfaring med rus og økonomi er avgjørende for at smittetallene skal kunne gå ned.

Våre verdier som kirke

Jesus oppsøkte, tok imot og satte i sentrum mennesker som det daværende samfunnet plasserte utenfor. Dersom livserfaringer og grupper ekskluderes eller ubetydeliggjøres (holdes utenfor), ser vi ikke

det vi burde se. Dersom marginaliserte, fattige, seksuelle minoriteter og hiv-positive blir holdt utenfor det kirkelige "oss", er vi ikke kirke. Møte med den lidende eller utstøtte utfordrer både våre gudsbilder og menneskebilder, våre holdninger og vår teologi.

"Når en del av kroppen lider, så lider alle de andre med. Og når en del av kroppen blir hedret, gleder alle de andre seg." (1. Kor.12) Vi er én kropp, én menneskehet. Når én kroppsdel lider, for eksempel av hiv, så rammes hele kroppen. Nestekjærligheten – som favner både lidelser og gleder – er limet som holder oss sammen og gjør oss til ett fellesskap. Det å være der for vår neste må skje uavhengig av lidelse, tro, hudfarge eller nasjonale grenser.

Intet menneske er bare lidende eller har det bare godt. Vi må ta et oppgjør med det å tenke at mennesker er enten svakt eller sterkt. En slik oppdeling er mer et uttrykk for vårt behov for å plassere hverandre. En lidelse er ikke hele ens identitet, for ethvert menneske er mer enn sin lidelse, og har både ressurser og er i stand til å gi og spre glede. Vi er både sårbare og sterke, og har behov for å kunne både gi og ta imot. Men noen rammes hardere enn andre. Våre kristne verdier og troen på menneskets gudbilledlighet og ukrenkelighet kaller oss til ikke å gjøre forskjell på folk.

Kirkens fellesskap

Diakoni handler om vår identitet som kirke. Diakoni er å være nær mennesker i deres liv. Det handler om å være en helbredende kirke nært mennesket, om å gi kraft, håp og mot. Det dreier seg om å være der når mennesker lider, uansett hvem og hvor, og samtidig bekrefte vedkommendes verdighet og unike gaver til fellesskapet. Det dreier seg om ikke å definere mennesker som ofre og passive mottakere. Det handler om å være et kjærlighetens fellesskap, med respekt for ulikheter og forskjeller! (Efeserne 2,13 ff ²)

Kirken er også noe mer enn et menneskelig fellesskap. I fellesskapet med Kristus får vi del i Guds nåde, og kan kaste våre bekymringer på Herren. "Ved Hans sår har vi fått legedom." På den måten er Jesus mer enn en som kurerer den fysiske lidelsen – han helbreder også det sjelelige.

² Ef.2,13 "Men nå, i Kristus Jesus, er dere som var langt borte, kommet nær på grunn av Kristi blod. 14 For han er vår fred, han som gjorde de to til ett og rev ned den muren som skilte, fiendskapet. Ved sin kropp 15 har han opphevet loven med dens bud og forskrifter. Slik stiftet han fred da han av de to skapte ett nytt menneske i seg. 16 I én kropp forsonet han dem begge med Gud da han døde på korset og slik drepte fiendskapet. 17 Han kom og forkynte fred både for dere som var langt borte, og for dem som var nær."

Kirkens kroppsspråk

I møte med helt andre kulturer utfordres vi, som representanter for den vestlige verden, av vår historie. Våre holdninger, verdensbilder, vår ydmykhet og vårt språk utfordres. Vi trenger å lytte, søke dialog og ha et relevant språk som er tar hensyn til kulturforskjeller. Samtidig må vi kunne være tydelige på det som for oss er viktig, som diakoni, misjon og menneskerettigheter.

Kirken har et stort etisk ansvar i samfunnet og bør være en tydelig påvirkningsagent mht holdninger og verdier. Det er viktig å bryte ned "oss og dem" - holdninger og skape dialog og møter med mennesker og livssituasjoner som er usynliggjort eller marginalisert.

Urettferdighet handler om fordeling. Fordeling handler om politikk. Kirken trenger i vår del av verden ytterligere å reflektere teologisk over gode og evangeliske verdier som enkelhet, solidaritet og felleskap – lokalt, nasjonalt og global, og den sammenhengen disse verdiene har med våre personlige og politiske valg.

Kirken og hiv

Helt siden 80-tallet har hiv og aids spesielt utfordret kirkene. Hiv rammer mennesker i hele verden. På den måten diskriminerer det ingen. Unge som gamle, kvinner og menn, straight eller skeiv. På tross av dette er det allerede en eksisterende urettferdighet som gjør at det rammer ulikt: fattige rammes hardere enn rike, syke hardere enn friske, kvinner rammes mer enn menn og seksuelle minoriteter rammes hardere enn heterofile. I den rike delen av verden har alle som trenger det mulighet til å få det siste og beste av medisiner for å holde sykdommen i sjakk. Slik kan en leve et langt og godt liv med hiv. I den fattige delen av verden er det under 30 % av de som trenger medisiner som får det, og da bare de billigste alternativene – et eksempel på at rettigheter svekkes eller ikke er der for den hiv-positive.

80 % av verdens ressurser disponeres av 20 % av jordens befolkning – det meste til en eller annen form for luksus. Vi erkjenner hvor vanskelig det er for oss som individer å redusere forbruket og prioritere annerledes. Men likevel bør vi ikke skyve ansvaret over på myndighetene alene. Vi som individer har et ansvar. Vi vil anerkjenne våre egne myndigheter for deres prioritering av hiv og aids – både tematisk og økonomisk.

I hele verden opplever hiv-positive stigmatisering, diskriminering og selvførdømmelse, noe som igjen ofte fører til opplevelse av skam. Tabuer knyttet til blod og seksualitet og hiv-negatives moralske dom over hiv-positive, kommuniseres både med og uten ord. Det må ikke handle om 'hvordan du fikk det', men 'hvordan du har det'. Mangel på kunnskap gjør at mange, spesielt unge, ikke vet hvordan hiv *ikke* smitter. Sammen med fordommer skaper det ubegrunnet frykt og en "oss" og "dem"- holdning. Kirkens holdning til kropp og seksualitet, samt misforståelsen om at hiv er en straff fra Gud, har ofte gjort det ekstra skambelagt og til et ikke-tema. Teologisk har det blitt gjort til et dobbelt tabuområde som det er vanskelig å snakke om.

I vår del av verden er hiv i ferd med å bli et ikke-tema. Det oppleves fjernt. Mange vet ikke om noen i sin vennekrets som lever med hiv. Vi tror ikke at vi selv vil bli smittet, selv om 20 000 nordmenn årlig får klamydia, som gir økt risiko for hiv-smitte. I tillegg viser det seg at mennesker som har ubeskyttet sex er med og øker risikoen for hiv-spredning. Vår taushet sørger for at en bror, en søster, en fetter eller venn forblir i (hiv-)skapet med sitt problem. Vi tenker ikke at "en dag kan det være meg".

UKM oppfordrer:

- **Skolen og helsevesenet** til å ta på seg sitt opplysningsansvar med hensyn til hiv, og tale om seksualitet i rammen av at vi er hele, relasjonelle og sårbare mennesker.
- Både **misjonsorganisasjonene, Kirkens Nødhjelp, Norsk kirke i utlandet og Mellomkirkelig råd** til fortsatt å ha hiv og aids på dagsordenen, og å løfte menneskerettighetene, rettigheter til medisiner og minoriteters rettigheter fram i sine sammenhenger.
- **Kirken** som blant annet Kirkemøtevedtaket fra 2003 har Den norske kirke behandlet hiv-tematikken grundig, og siden utviklet ulike ressurshefter på temaet. Vi anerkjenner også andre institusjoners arbeid for å bedre situasjonen for hiv-positive nasjonalt og internasjonalt.
 - Til å ta på alvor oppdraget om å elske hverandre.
 - Til å ta på alvor Jesu budskap om nåde som innrammer alle mennesker i Guds kjærlighet.
 - Til å ha gode opplegg om hiv som integreres inn i trosopplæringa lokalt. Kunnskap gir trygghet. Åpenhet rundt hiv vil dessuten kunne gi mennesker som lever med hiv trygghet til å stå fram overfor dem en ønsker og trenger skal vite det.
 - Til å snakke reelt om kropp og seksualitet med ungdom. Den må kunne hjelpe unge på veien til å bli trygge, modige og tydelige mennesker som våger å ta vare på og beskytte seg selv og andre, både mot stigma og sykdommer. Ungdom trenger å forstå hvorfor seksualiteten hører hjemme innenfor trygge rammer. Kirken må våge å gå inn i de mest intime temaene slik at seksualitet, kropp, følelser og sårbarhet verdsettes som del av den fantastiske helheten som livene våre er, for vi er ment til å leve i dype relasjoner med hverandre og med Gud.
 - Til fortsatt å bidra aktivt i debattene rundt hiv og aids nasjonalt og internasjonalt.

Vi utfordrer alle kristne til å ta Jesu ord på alvor. Det er til oss kristne han henvender seg når han sier at han var syk, men vi så ikke til ham. "Det dere ikke gjorde mot en av disse mine minste har der heller ikke gjort mot meg." Hvordan kan vi ha Guds kjærlighet i oss dersom vi lukker våre hjerter for en bror som lider nød?

UKM vil holde fast ved at Guds kjærlighet er i oss, og at vår utfordring ligger i å gå så nært hverandre slik Jesus gjorde, så vår medfølelse trigger den handlingen verden roper på.

37 stemmeberettigede

enstemmig vedtatt